

CĂN CỨ BỜ LỜI

BỜ LỜI là trung tâm đầu mối vào căn cứ Bắc Tây Ninh trong kháng chiến chống Mỹ cứu nước. Căn cứ rừng Bờ Lời đã chứng kiến bao sự kiện lịch sử. Nơi đây là căn cứ của Tỉnh ủy Tây Ninh, Tỉnh đội Tây Ninh, của các cơ quan dân chính của tỉnh. Bờ Lời còn là căn cứ của

Thành ủy Sài Gòn - Chợ lớn - Gia Định, của một số cơ quan thuộc Trung ương Cục miền Nam. Bờ Lời là một phần của khu Tam giác sắt mà hàng trăm cuộc hành quân càn quét của Mỹ - ngụy vào nơi đây đều bị thất bại thảm hại. 30 năm chiến tranh, Bờ Lời đất thép kiên cường đã trở thành biểu tượng cao đẹp của chủ nghĩa anh hùng cách mạng, như ngọn lửa thiêng nuôi giữ niềm tin của quân dân Tây Ninh để đi suốt cuộc kháng chiến đến toàn thắng.

Căn cứ rừng Bờ Lời nằm liên hoàn trong khu rừng Bắc Tây Ninh và rừng

miền Đông Nam bộ. Căn cứ Bờ Lời, phía Đông cặp sông Sài Gòn, đoạn từ Bến Củi đi Bùng Binh, Bến Dước, phía Bắc giáp căn cứ Dương Minh Châu, phía Tây và Nam giáp với các vùng dân cư thuộc huyện Gò Dầu và Trảng Bàng. Trung tâm căn cứ Bờ Lời rộng khoảng 150km², xung quanh có hàng chục căn cứ lỏm, căn cứ vệ tinh của các xã thuộc huyện Gò Dầu, huyện Trảng Bàng và huyện Dương

Di tích lịch sử văn hóa Khu căn cứ Bờ Lời, xã Đôn Thuận, Trảng Bàng.

Minh Châu. Căn cứ được xác định làm khu di tích được khoanh vùng tại Trảng Sa, xã Đôn Thuận, huyện Trảng Bàng, tỉnh Tây Ninh, với diện tích 40 héc-ta (nằm sát với khu tái hiện các di tích căn cứ cách mạng miền Nam như : Căn cứ Trung ương Cục miền Nam, Quân ủy và Bộ chỉ huy Miền, Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam và Chính phủ Cách mạng lâm thời Cộng hòa miền Nam Việt Nam...rộng khoảng 160 ha).

Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, Tỉnh ủy Tây Ninh chọn rừng Bờ Lời làm căn cứ, để lãnh đạo quân dân

Tây Ninh kháng chiến và bảo vệ cơ quan đầu não của cách mạng miền Nam ở Tây Ninh. Do vậy, rừng Bời Lời thường xuyên là trọng điểm đánh phá ác liệt của Mỹ - ngụy. Hàng trăm cuộc càn lớn nhỏ, hàng vạn tấn bom đạn và chất độc hóa học của Mỹ đã trút xuống nơi đây ; nhưng quân dân ta vẫn bám trụ kiên cường ở Bời Lời, Bến Cát, Củ Chi tạo thành khu Tam giác sắt.

Sau Hiệp định Giơnevơ, tháng 8/1954, Tỉnh ủy Tây Ninh đã đề ra chủ trương vận động phong trào quần chúng đấu tranh đòi quyền lợi dân sinh dân chủ, và phương án xây dựng căn cứ kháng chiến lâu dài tại Bời Lời, liên tiếp các năm 1955 ; 1957 ; 1958 ; các đồng chí Khu ủy miền Đông về căn cứ họp với Tỉnh ủy Tây Ninh tại Bời Lời.

- Sau chiến thắng Tua Hai 26-1-1960, lực lượng võ trang đầu tiên của tỉnh, Tiểu đoàn 14 được thành lập tại căn cứ Bời Lời.

Năm 1964, Hội nghị Tỉnh ủy mở rộng ở Sóc Lào (Bời Lời) bàn chuyên đề về củng cố xây dựng căn cứ, đẩy mạnh phong trào đấu tranh quân sự, chính trị, binh vận, với chiến lược đấu tranh "2 chân, 3 mũi, 3 vùng".

- Trong các năm 1965 ; 1966 ; 1967 ; 1968... Mỹ - ngụy tập trung càn quét đánh phá khốc liệt căn cứ Bời Lời hòng bao vây tiêu diệt các cơ quan lãnh đạo kháng chiến. Thế nhưng quân dân vùng căn cứ vẫn bám trụ kiên cường. Điển hình như các trận chống càn năm 1965 ; Mỹ triển khai đóng chốt dọc lộ 19 - 26 liên tỉnh lộ 13, thực hiện kế hoạch "5 mũi tên" bình định trọng điểm ở Tây Ninh, đánh phá căn cứ Dương Minh Châu, Bời Lời, vùng cạp biên giới thuộc các huyện Châu

Thành - Bến Cầu.

- Suốt 3 tháng (từ tháng 1 đến tháng 3/1966) Mỹ liên tiếp mở cuộc hành quân cấp sư đoàn đánh vào vùng Tam giác sắt (Bời Lời - Củ Chi - Bến Cát).

- Mùa khô năm 1966-1967, Mỹ liên tiếp mở các trận càn Xê-Đa-Phôn ; Át-tơn-bo-rơ và Gian-xơn-xi-ty vào căn cứ Bời Lời, căn cứ Dương Minh Châu. Quân dân các vùng căn cứ đã đánh bại mọi mưu toan của địch, lập công hiển hách.

Trong cuộc tổng tiến công và nổi dậy năm 1968, cùng với quân dân toàn Miền, quân dân Tây Ninh đã mở 3 đợt tiến công và nổi dậy, phong trào du kích chiến tranh đều khắp, phong trào đấu tranh chính trị kết hợp với võ trang phát triển mạnh.

Trong các năm 1969-1970, quân dân ta đã phá tan hàng trăm cuộc hành quân bình định của Mỹ - ngụy đánh phá Gò Dầu, Bời Lời, Châu Thành, điển hình như cuộc hành quân mang tên "Đại Bàng" của Sư đoàn 25 ngụy đánh phá liên tục dài ngày căn cứ Bời Lời và các xã ruột Gò Dầu...

Từ năm 1973 - 1975 - Tỉnh ủy lãnh đạo phong trào quần chúng và lực lượng võ trang, chiếm lĩnh, đứng chân trên tất cả các địa bàn chiến lược, thực hiện tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975, giải phóng hoàn toàn tỉnh Tây Ninh vào trưa ngày 30 /4 / 1975.

Căn cứ địa Bời Lời, kể từ tháng 10/1954 - Sau khi tách ra khỏi tỉnh Gia Định Ninh. Tỉnh ủy Tây Ninh đã xây dựng căn cứ địa tại Bời Lời. Tên tuổi, chiến công, sự nghiệp, sự hy sinh anh dũng của bao người con ưu tú của quê hương đã gắn liền với căn cứ Bời Lời thân yêu. Đó thật sự là một trong những cái nôi

của cách mạng, vượt qua thử thách của thời gian và chiến tranh để đi suốt cuộc kháng chiến thần thánh giành độc lập tự do của dân tộc.

Những người con của quê hương trung dũng kiên cường, trưởng thành từ đất thép Bời Lời, khói lửa và khốc liệt đã cùng Đảng bộ và quân dân Tây Ninh lập nên những trang sử vàng ngời chói những chiến công :

10 Huân chương thành đồng.

85 Huân chương giải phóng.

1 Huân chương độc lập

Vinh dự và tự hào với 6 chữ vàng :

"Tây Ninh Trung dũng Kiên cường".

Bời Lời là biểu tượng, là tiếng nói của lịch sử, chứng minh sự bất khuất kiên cường của quân dân Tây Ninh qua chiến tranh giải phóng. Đó là một khu căn cứ nổi tiếng cả nước, và quốc tế biết tên không chỉ qua địa danh trên bản đồ mà còn qua những kỳ tích không thể mờ phai

trong ký ức của thế hệ chống Mỹ cứu nước ở vùng Tam giác sắt.

Với khả năng và sức của mình, vận dụng đường lối chiến tranh nhân dân của Đảng, Tỉnh ủy Tây Ninh xây dựng căn cứ Bời Lời và chỉ đạo kháng chiến, đã tiêu diệt một khối lượng lớn sinh lực địch và phương tiện chiến tranh, diệt nhiều đơn vị bộ binh, cơ giới của Mỹ - ngụy, bẻ gãy nhiều cuộc càn lớn của địch vào căn cứ, điển hình trong 2 mùa khô 1965 - 1966 và 1966 - 1967, góp phần cùng các tỉnh trên chiến trường làm tan rã trên 1 triệu quân ngụy.

Từ Tua Hai "Đồng khởi", quân dân Tây Ninh đã liên tục góp phần đánh bại tất cả các chiến lược quân sự của Mỹ-ngụy. Đội ngũ đấu tranh chính trị trưởng thành vượt bậc, lực lượng võ trang giữ vững và mở rộng các căn cứ liên hoàn. Từ đó cho thấy, Đảng ta xây dựng căn cứ địa kháng chiến là sự sáng tạo của chiến tranh nhân dân, sự phân tích đánh giá đúng tình hình giữa ta và địch trong từng

thời kỳ, phù hợp với chiến trường Đông Nam bộ và căn cứ Bắc Tây Ninh, xác định đường lối và phương hướng chiến lược đúng đắn của cách mạng nhằm chuyển giai đoạn phù hợp với chiến trường.

Từ Đồng khởi tiến lên chiến tranh du kích, rồi chiến tranh chính

Đ/c Võ Văn Kiệt về thăm căn cứ Bời Lời 1998.

qui, nắm vững ý đồ chiến lược giai đoạn cuối của chiến tranh, tích cực chủ động tạo thế, tạo lực, tiến hành cuộc tổng tiến công và nổi dậy bằng chính sức mình, tự giải phóng hoàn toàn tỉnh Tây Ninh, góp phần vào trận quyết chiến chiến lược giành toàn thắng, giải phóng miền

Đ/c Võ Văn Kiệt về thăm căn cứ Bời Lời 1998.

Nam, thống nhất Tổ quốc, non sông thu về một mối, vững vàng dưới lá cờ quang vinh của Đảng tiến lên chủ nghĩa xã hội.

Căn cứ Bời Lời nằm trong khu " Tam giác sắt" Trảng Bàng - Bến Cát - Củ Chi, là địa bàn bám trụ kiên cường của ta, đồng thời cũng là mục tiêu của hàng ngàn cuộc hành quân càn quét của Mỹ - ngụy. Để giành giật vị trí chiến lược này, ở Củ Chi quân dân ta xây dựng hàng trăm cây số địa đạo để bám trụ ; ở Bời Lời, Trảng Bàng, quân dân ta xây dựng căn cứ chiến đấu, đã kết hợp hệ thống công sự, nhà hầm, địa đạo, giao thông hào và các ụ chiến đấu liên hoàn, các căn cứ lổm có khả năng cơ động nhanh lại bám trụ dài ngày để phòng thủ và tiến công địch. Căn cứ Bời Lời, vì thế vừa là hậu cứ của bộ đội chủ lực, vừa là điểm vận động xuất phát, hành lang chiến lược áp sát Sài Gòn - Cơ quan đầu não của Mỹ - ngụy.

Bám trụ ở vùng Tam giác sắt qua 15 năm kháng chiến, ở đây giữa 2 đợt chiến đấu hay chiến dịch, vẫn có văn nghệ,

chiếu phim, vẫn có vườn hoa, cây cảnh, vẫn có nhiều tác phẩm văn học nghệ thuật, mỹ thuật được sáng tạo trong khói lửa chiến tranh cách mạng. Đó vừa là nghệ thuật vừa là những trang sử lưu lại với những hình ảnh sống động hào hùng của một thời kháng chiến chống Mỹ ở đất thép Bời Lời.

Khu di tích lịch sử văn hóa : Căn cứ Bời Lời, sẽ là một quần thể các công trình văn hóa, những di tích gốc, nhà hầm, địa đạo, chiến hào, giếng nước, bếp Hoàng Cầm... được trùng tu phục chế, kết hợp với Khu tái hiện các di tích cách mạng miền Nam, cùng với Khu di tích địa đạo Củ Chi tạo ra một quần thể di tích mang tính văn hóa lịch sử hoành tráng ở vùng Tam giác sắt.

Căn cứ Bời Lời được Bộ Văn hóa Thông tin công nhận là di tích Lịch sử - Văn hóa tại Quyết định số 02 / QĐ / BVHTT ngày 26 tháng 01 năm 1999.

Nguyễn Ngọc Nam